

Warszawa, 28 marca 2014 r.

Poz. 27

**ZARZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 27 marca 2014 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie zadań ochronnych dla Bieszczadzkiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 60 Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie zadań ochronnych dla Bieszczadzkiego Parku Narodowego (Dz. Urz. Min. Środ. poz. 70) wprowadza się następujące zmiany:

1) w załączniku nr 1:

a) w pkt I „Zagrożenia wewnętrzne istniejące”, w tabeli:

- w lp. 9, w kolumnie trzeciej, pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Podnoszenie poziomu wód gruntowych poprzez stosowanie zastawek, progów i ekranów foliowych oraz wykorzystanie działalności bobrów”,

- w lp. 14, w kolumnie drugiej, pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uszkodzenia upraw leśnych i młodników przez jelenie (*Cervus elaphus*) i sarny (*Capreolus capreolus*) w przebudowywanych drzewostanach.”,

- w lp. 22 kolumna druga otrzymuje brzmienie:

„Kłusownictwo w strefie przygranicznej z Ukrainą (jeleń (*Cervus elaphus*), wilk (*Canis lupus*) i inne zwierzęta)”,

- lp. 23 kolumna trzecia otrzymuje brzmienie:

---

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

„Monitoring stanu zdrowotnego populacji żubra (*Bison bonasus*) prowadzony wspólnie z sąsiednimi nadleśnictwami”,

- w lp. 28 kolumna trzecia otrzymuje brzmienie:

„W wybranych obszarach ochrony czynnej Parku wzbogacanie naturalnej bazy pokarmowej ptaków, ssaków oraz tworzenie siedlisk dla bezkręgowców przez nasadzenia drzew i krzewów gatunków rodzimego pochodzenia (drzewa owocowe, jarzębina (*Sorbus aucuparia*), głóg (*Crataegus sp.*), dzika róża (*Rosa canina*))”,

- w lp. 31, w kolumnie trzeciej, dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4. Usunięcie elementów dysharmonizujących krajobraz”,

b) w pkt II „Zagrożenia wewnętrzne potencjalne”, w tabeli, skreśla się lp. 4,

c) w pkt III „Zagrożenia zewnętrzne istniejące”, w tabeli, skreśla się lp. 2,

d) w pkt IV „Zagrożenia zewnętrzne potencjalne”:

- w lp. 1 kolumna trzecia otrzymuje brzmienie:

„1. Wspieranie działań na rzecz alternatywnego rozwiązania – utworzenia przejścia Żurawin-Boberka, bardziej dogodnego dla rozwoju w przyszłości regionu i zarazem o mniejszej kolizyjności w kontekście potrzeb migracyjnych zwierząt.

2. Działania na rzecz zmiany statusu końcowego odcinka drogi w Wołosatem na drogę zakładową”,

- dodaje się lp. 3 w brzmieniu:

„3	Latanie statkami powietrznymi z napędem i bez napędu powodujące płoszenie zwierząt	Działania na rzecz wprowadzenia zakazu latania statkami powietrznymi z napędem i bez napędu na terenie Parku”
----	--	---

2) załącznik nr 2 otrzymuje brzmienie nadane w załączniku nr 1 do niniejszego zarządzenia;

3) w załączniku nr 3, w pkt II „Sposoby ochrony czynnej gatunków zwierząt”:

a) w lp. 1, kolumna czwarta otrzymuje brzmienie:

„Długoterminowy monitoring zmian liczebności populacji, jej struktury, rozmieszczenia i śmiertelności oraz stanu zdrowotnego”,

b) w lp. 4, w kolumnie czwartej:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontynuacja monitoringu zmian liczebności watah przebywających na terenie Parku (zimowe tropienia, akcje inwentaryzacyjne, fotopułapki, telemetria oraz metody genetyczne).”,

- pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prowadzenie działań edukacyjnych społeczności lokalnych uświadamiających potrzebę zabezpieczenia stad zwierząt gospodarskich przed ewentualną presją drapieżniczą ze strony wilka (*Canis lupus*)”,

c) w lp. 10, w kolumnie czwartej, dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3. Udrażnianie istniejących przepustów wraz z montażem płotków kierunkowych”,

d) w lp. 11, w kolumnie drugiej, w pkt 4, ppkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Pływak żółto-brzeżek (*Dytiscus marginalis*)”,

e) w lp. 13, w kolumnie drugiej, pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12. *Melampophylax polonicus*¹⁾”,

f) w lp. 15, w kolumnie drugiej, skreśla się pkt 4;

4) załącznik nr 5 otrzymuje brzmienie nadane w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

MINISTER ŚRODOWISKA

Załącznik nr 1

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I
LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Eksperymentalne, selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych w celu poprawy warunków wzrostu niektórych zagrożonych gatunków roślin	3 stanowiska	Oddziały – 1/137a 1/93g, 1/35a
2	Eksperymentalne, punktowe zasilanie stanowisk populacji naturalnych poprzez wprowadzanie osobników z uprawy prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i> dla następujących gatunków: 1) arnika górską (<i>Arnica montana</i>), 2) chaber Kotschyego (<i>Centaurea kotschyana</i>), 3) goździk kartuzek skalny (<i>Dianthus carthusianorum</i> subsp. <i>saxigenus</i>), 4) lepnica karpacka (<i>Silene dubia</i>), 5) ostróżka wyniosła (<i>Delphinium elatum</i> ssp. <i>nacladense</i>), 6) rdest żyworodny (<i>Polygonum viviparum</i>), 7) różeniec górski (<i>Rhodiola rosea</i>), 8) sesleria Bielza (<i>Sesleria bielzii</i>), 9) tojad bukowiński (<i>Aconitum bucovinense</i>), 10) zawilec narcyzowy (<i>Anemone narcissifolia</i>), 11) zerwa kulista (<i>Phyteuma orbiculare</i>)	23 stanowiska naturalne na łącznej powierzchni 30 m ² - według potrzeb 3 stanowiska 3 stanowiska 3 stanowiska 2 stanowiska 1 stanowisko 1 stanowisko 2 stanowiska 1 stanowisko 2 stanowiska 3 stanowiska 1 stanowisko	Obszar Parku

B. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Wykonanie wysokich barier drewnianych, zabezpieczających teren przyległy do szlaków turystycznych przed nadmiernym wydeptywaniem wraz z rozbiórką starych barier	710 m	Pieszce szlaki turystyczne
2	Zakup i montaż niskich barier z taśmy polipropylenowej zabezpieczających przed wydeptywaniem roślinności i inicjowaniem procesów erozyjnych wraz ze rozbiórką fragmentów starych barier	2790 m	Obwód Ochronny Tarnica

3	1. Wykonanie odwodnień w postaci drewnianych korytek (drenów, wodospustów) odprowadzających wodę opadową z miejsc wydeptanych i zagłębionych na szlakach turystycznych. 2. Zabezpieczenie szlaków przed postępowaniem procesów erozyjnych	6 sztuk	Pieszce szlaki turystyczne
4	Przełożenie lub poprawa umocowania siatek ochronnych zabezpieczających przed wydeptywaniem roślinności i stwarzających warunki do jej spontanicznej regeneracji	100 m	Pieszce szlaki turystyczne
5	Wykonanie drewniano-kamiennych zabezpieczeń (progów przeciwoerozyjnych) w celu ograniczenia erozji podłoża szlaków turystycznych	3960 m	Obwody ochronne - Tarnica, Wołosate
6	1. Wykonanie i montaż schodków kamiennych w celu ograniczenia erozji podłoża szlaku turystycznego. 2. Uzupełnienie braków w istniejących ciągach schodków	260 sztuk	Pieszce szlaki turystyczne
7	Stabilizacja ruchomych kamieni na szlaku w celu ograniczenia erozji podłoża szlaku turystycznego	0,01 ha	Obwód Ochronny Wołosate
8	Wymiana drewnianych nawierzchni (pomostów) służących ograniczeniu zjawisk erozyjnych	540 m	Pieszce szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze
9	Przeniesienie szlaku turystycznego w celu ochrony stanowisk cennych roślin	230 m	Obwód Ochronny Tarnica
10	Wyłożenie płyt kamiennych w terenie podmokłym wzdłuż szlaku turystycznego	10 m	Obwód Ochronny Tarnica
11	Wykonanie drewnianych kładek na ciekach wodnych	3 sztuki	Obwody ochronne - Tarnawa, Osada, Caryńskie
12	Systematyczne oczyszczanie drenów	300 sztuk	1. Pieszce szlaki turystyczne.
13	Systematyczne sprzątanie odpadów pozostawianych przez turystów wzdłuż pieszych szlaków turystycznych	70 ha (na długości 70 km)	2. Ścieżki przyrodnicze

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia drzew w drzewostanie (cięcia przebudowy składu gatunkowego oraz przemiany struktury wiekowej drzewostanów świerkowych)	669,74 ha	Oddziały -1/24c, 1/25g, 1/36a, 1/37a, 1/37b, 1/38a, 1/48d, 1/49a,1/50d, 1/51a, 1/56b, 1/78a, 1/80a, 1/81b, 1/81c, 1/83b, 2/17a, 2/18a, 2/57b, 2/125c, 2/168c, 2/169b, 2/170a, 2/170d, 2/181a, 2/188c, 2/193a, 2/208c, 2/208g
2	Przygotowanie powierzchni do odnowień sztucznych	4,00 ha	Oddziały -1/24c, 1/51a, 1/78a,1/83 b, 2/168c,

			2/169b, 2/170a
3	Odnowienie sztuczne pożądanymi gatunkami drzew	6,50 ha	Oddziały -1/48d, 1/58b, 1/59a, 1/59c, 1/78a, 1/81c, 1/83b, 1/87d, 1/87f, 1/89a, 2/168c, 169b, 2/170a
4	Dosadzenia pożądaných gatunków drzew na uprawach leśnych (poprawki i uzupełnienia luk)	1,67 ha	Oddziały -1/25g, 1/36a, 1/36c, 1/37b, 1/37c, 1/38a, 1/48a, 1/48d, 1/49a, 1/50f, 1/58b, 1/78a, 1/79f, 1/81c, 1/256a, 1/257a, 2/169b, 2/170a, 2/170g, 2/182b, 2/182c
5	Usuwanie roślinności zielnej wokół sadzonek przez wykaszanie lub motyczenie (pielęgnacja odnowień)	85,23 ha	Oddziały - 1/25g, 1/36a, 1/36c, 1/37b, 1/37c, 1/38a, 1/48a, 1/48d, 1/49a, 1/50f, 1/58b, 1/59a, 1/59c, 1/74g, 1/78a, 1/79f, 1/81c, 1/83b, 1/85f, 1/87d, 1/87f, 1/89a, 1/249b, 1/256a, 1/265a, 1/265b, 2/1dx, 2/2a, 2/5d, 2/5g, 2/7b, 2/55a, 2/168c, 2/169b, 2/170a, 2/170g, 2/174i, 2/174j, 2/182b, 2/182c, 2/188c, 2/188f, 2/191f, 2/194j, 2/209b, 2/210a
6	Regulacja składu gatunkowego i zagęszczenia upraw leśnych	10,66 ha	Oddziały -1/184c, 1/185d, 1/185p, 1/260a, 1/272a, 2/126c
7	Prace szkółkarskie	0,20 ha	Obwody ochronne - Suche Rzeki, Ustrzyki Górne
8	Pozyskanie nasion buka (<i>Fagus sylvatica</i>) i jodły (<i>Abies alba</i>) w celu wyhodowania sadzonek rodzimego pochodzenia do przebudowy drzewostanów	150 kg	Obwody ochronne - Górny San, Suche Rzeki
9	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzętami kopytnymi przez nałożenie repelentu	18,58 ha	Oddziały -1/36a, 1/36c, 1/48a, 1/48d, 1/49a, 1/58b, 1/59a, 1/59c, 1/74g, 1/78a, 1/79f, 1/81c, 1/83b, 1/87d, 1/87f, 1/89a, 1/256a, 2/5g, 2/7b, 2/169b, 2/170a, 2/170g, 2/168c.
10	Zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzętami kopytnymi za pomocą zabezpieczeń z siatki - naprawa i konserwacja zabezpieczeń	2,80 km	Obwody ochronne - Górny San, Osada, Caryńskie
11	Usuwanie zbędnych zabezpieczeń z siatki	1,55 km	Obwody ochronne - Górny San, Tarnawa
12	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) w celu spowalniania procesu rozpadu drzewostanów	130 sztuk	Obwód Ochronny Górny San

	świerkowych sztucznego pochodzenia i monitorowaniu liczebności kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)		
13	Wykładanie drzew pułapkowych oraz ich korowanie (pułapki klasyczne) w celu spowalniania procesu rozpadu drzewostanów świerkowych sztucznego pochodzenia i monitorowania liczebności kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	20 sztuk	Obwód Ochronny Górny San
14	Ustawienie szlabanów ograniczających niekontrolowaną presję turystyczną na obszar Parku	3 sztuki	Oddziały - 2/119a, 2/137b
15	Rozbiórka schronu na sadzonki	1 sztuka	Oddział - 1/130a
16	Udrożnienie drogi przeciwpożarowej, usuwanie drzew i krzewów z rowów i poboczy oraz oczyszczenie rowów z namulów	2 km	Obwód Ochronny Ustrzyki Górne
17	Naprawa szlaków zrywkowych	0,52 ha	Obwody ochronne - Osada, Górny San
18	Usuwanie drzew i krzewów z rowów i poboczy dróg leśnych	2 ha	Obwody ochronne - Górny San, Suche Rzeki, Moczarne
19	Utwardzenie powierzchni składnic drewna	3 sztuki	Obwody ochronne - Osada, Brzegi Górne
20	Budowa zjazdu z drogi publicznej do składnicy drewna	1 sztuka	Obwód Ochronny Osada

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Mechaniczne koszenie łąk z uprzątnięciem biomasy, (obejmujące siedlisko łąk świeżych i stanowiska dzwonka piłkowanego (<i>Campanula serrata</i>))	984,61 ha	Oddziały - 1/132l, 1/132m, 1/133a, 1/133b, 1/133j, 1/134b, 1/134h, 1/180a, 1/180f, 1/180h, 1/180i, 1/181a, 1/181f, 1/181g, 1/181h, 1/182c, 1/182g, 1/182h, 1/182o, 1/183a, 1/183f, 1/184f, 1/185f, 1/185k, 1/185l, 1/185m, 1/185n, 1/186d, 1/187j, 1/187m, 1/188i, 1/213a, 1/213d, 1/217f, 1/217h, 1/217o, 1/217p, 1/242d, 1/245a, 1/246a, 1/248b, 1/248g, 1/249b, 1/249c, 1/249d, 1/249f, 1/250d, 1/251d, 1/251h, 1/252d, 1/252f, 1/252g, 1/253b, 1/253c, 1/253d, 1/254f, 1/255a, 1/255b, 1/255c, 1/256a, 1/256b, 1/256c, 1/256d, 1/257a, 1/258b, 1/258c, 1/258d, 1/259a, 1/259b, 1/259c, 1/263a, 1/263b, 1/264b, 1/264c, 1/264d, 1/264f, 1/264g, 1/266a, 1/266b,

			1/268a, 1/268c, 1/268d, 1/268f, 1/269a, 1/269d, 1/270a, 1/270b, 1/271a, 1/271b, 1/271c, 1/272b, 1/273a, 1/273b, 1/274b, 1/274c, 1/275b, 1/275c, 1/276b, 1/276c, 1/278a, 1/278b, 1/278c, 1/279a, 1/279b, 1/279c, 1/279d, 1/280a, 1/280b, 1/281a, 1/281b, 1/281c, 1/282a, 2/1ax, 2/1c, 2/1cx, 2/1g, 2/1hx, 2/1i, 2/1m, 2/1n, 2/1p, 2/1r, 2/1w, 2/1x, 2/1z, 2/24j, 2/24k, 2/24m, 2/66b, 2/66c, 2/66g, 2/66o, 2/66p, 2/66s, 2/67m, 2/67p, 2/70f, 2/70g, 2/70i, 2/84b, 2/84j, 2/85b, 2/85h, 2/85i, 2/86b, 2/87a, 2/87b, 2/87g, 2/88b, 2/89a, 2/89b, 2/90a, 2/90b, 2/90c, 2/90d, 2/171i, 2/172a, 2/172f, 2/173h, 2/173i, 2/280a, 2/280b, 2/280c, 2/280d, 2/280f, 2/280g, 2/280h, 2/280i, 2/280j, 2/280k, 2/280l, 2/280m, 2/280n, 2/280p, 2/280r, 2/280t, 2/280w, 2/280x, 2/280y, 2/280z, 2/281a, 2/281c, 2/281f, 2/282a, 2/282b, 2/285c, 2/285d, 2/287b, 2/288b, 2/288c, 2/288d, 2/290b, 2/290d, 2/290f, 2/291b, 2/291c
2	Ręczne koszenie łąk i ziołorośli z częściowym uprzątnięciem biomasy obejmujące siedliska - łąki świeże i torfowiska przejściowe oraz stanowiska dzwonka piłkowanego (<i>Campanula serrata</i>)	37 ha	Oddziały - 1/132c, 1/132f, 1/132m, 1/135i, 1/181a, 1/181i, 1/181k, 1/181n, 1/182c, 1/185f, 1/185s, 1/186d, 1/248c, 1/248d, 1/248f, 1/249b, 1/249c, 1/250b, 1/250c, 1/252a, 1/252b, 1/252c, 1/253b, 1/254b, 1/254c, 1/268a, 1/268b, 1/268c, 1/269a, 1/269b, 1/269c, 2/67m, 2/86b, 2/86d, 2/126c
3	Koszenie ręczne wybranych płatów zbiorowisk połoninowych, obejmujących siedlisko ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) - 6430	1 ha	Oddział 2/166a

4	Koszenie roślinności zarastającej historyczne obiekty kultury materialnej w celu ich odsłonięcia i wyeksponowania	8,40 ha	Oddziały -1/36a, 1/36c, 1/61d, 1/74c, 1/75a, 1/87b, 1/181f, 1/250d, 1/258b, 1/258c, 1/263a, 1/265a, 1/266a, 1/267a, 1/268a, 1/268d, 1/268f, 1/268g, 1/274b, 1/275a, 1/275c, 1/277b, 1/281a, 1/281c, 2/67f, 2/286c
5	Wypas owiec i koni huculskich (lub wypas z koszeniem) w celu zachowania roślinności o charakterze pastwiskowym obejmujący siedliska: 1) murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i>) – 6230, 2) łąki świeże (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) – 6510, 3) górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) – 6520	325,10 ha	Oddziały - 1/180f, 1/181a, 1/181f, 1/182g, 1/183f, 1/183h, 1/184f, 1/184g, 1/184h, 1/184i, 1/185f, 1/185l, 1/185w, 1/185n, 1/188i, 1/217d, 1/242d, 1/257a, 1/259a, 1/259b, 1/261a, 1/261d, 1/263a, 1/263b, 1/264c, 1/264f, 1/264g, 2/1i, 2/1o, 2/24j, 2/24k, 2/67m, 2/67p, 2/70f, 2/70g, 2/70i, 2/86b, 2/87a, 2/90a, 2/90b, 2/90c, 2/90d, 2/172f, 2/173h, 2/173i
6	Ekstensywne nawożenie łąk obornikiem	41,5 ha przy dawce do 60 kg/ha	Oddziały – 1/185f, 1/182c, 1/187j, 1/181f, 1/185l, 1/183f, 1/185h, 1/180f, 1/181h, 1/180h, 1/258b, 1/258c
7	Ograniczanie rozprzestrzeniania się barszczu kaukaskiego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>) poprzez selektywne koszenie	1,25 ha	Oddziały -1/257a, 1/258d, 1/259b, 1/261b, 1/264a, 1/264c
8	1. Eksperymentalne, selektywne, punktowe usuwanie gatunków konkurencyjnych pojawiających się w drodze sukcesji wtórnej na stanowiskach zagrożonych gatunków rodzimych. 2. Poprawa warunków wzrostu zagrożonych gatunków roślin	4 stanowiska	Oddziały -1/85j, 1/50h, 1/69h, 1/76a
9	Eksperymentalne, punktowe zasilanie populacji naturalnych przez wprowadzanie osobników z hodowli prowadzonej w formie ochrony <i>ex situ</i> : 1) arnika górską (<i>Arnica montana</i>), 2) dzwonek szerokolistny (<i>Campanula latifolia</i>), 3) goryczka wąskolistna (<i>Gentiana pneumonanthe</i>), 4) kosaciec syberyjski (<i>Iris sibirica</i>), 5) pełnik alpejski (<i>Trollius altissimus</i>), 6) rosziczka okrągłolistna (<i>Drosera rotundifolia</i>), 7) turzyca skąpokwiatowa (<i>Carex pauciflora</i>)	9 stanowisk na powierzchni 10 m ² – według potrzeb 1 stanowisko 1 stanowisko 1 stanowisko 2 stanowiska 1 stanowisko 2 stanowiska 1 stanowisko	Obszar Parku
10	Wzbogacenie składu gatunkowego wilgotniejszych	10 stanowisk	Leśnictwo Tarnawa,

	wariantów łąk świeżych poprzez punktowe wysadzenie typowych gatunków (mieczyk dachówkowaty (<i>Gladiolus imbricatus</i>), kosaciec syberyjski (<i>Iris sibirica</i>), pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>)) na przygotowanych poletkach	na powierzchni 10 a	oddziały - 1/245-1/273
11	Usunięcie drzew i krzewów zarastających powierzchnie przeznaczone do koszeń ręcznych i mechanicznych	1,65 ha	Oddziały - 1/132f, 1/132l, 1/132m, 1/133a, 1/134b, 1/264d
12	Usunięcie pozostałości wyciągu narciarskiego i rekultywacja terenu	1 sztuka	Obwód Ochronny Ustrzyki Górne
13	Ustawienie szlabanów ograniczających niekontrolowaną presję turystyczną na obszar Parku	2 sztuki	Oddziały - 1/130a, 1/135d.

C. W ekosystemach wodnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1. Kontrola funkcjonowania i bieżące naprawy systemu zastawek na dawnych rowach melioracyjnych oraz na potokach w dolinie Wołosatego i w dolinie górnego Sanu. 2. Kontrola rozlewisk tworzonych przez bobry (<i>Castor fiber</i>)	300 sztuk	Obwody ochronne – Tarnawa, Wołosate

D. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Rozmieszczenie tablic informujących o wykonanych zabiegach ochronnych w otoczeniu przyrodniczym szlaków pieszych w celu zapewnienia niezbędnego efektu edukacyjnego i ochronnego. 2. Wymiana zużytych tablic na nowe	50 sztuk	1. Piesze szlaki turystyczne. 2. Ścieżki przyrodnicze
2	Systematyczne oczyszczanie drenów	300 sztuk	Piesze szlaki turystyczne
3	Systematyczne sprzątanie odpadów pozostawianych przez turystów wzdłuż pieszych szlaków turystycznych	70 ha (na długości 70 km)	

E. Inne według specyfikacji Parku - działania na rzecz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ochrona niedźwiedzia (<i>Ursus arctos</i>) - rewitalizacja bazy żerowej (zabiegi pielęgnacyjne w obrębie zadrzewień owocowych - prześwietlanie i usuwanie drzew)	100 sztuk drzew	Obszar Parku
2	Ochrona populacji bobra (<i>Castor fiber</i>) - nasadzenia wierzbowe (wierzba krucha) w celu zapewnienia bazy pokarmowej	0,6 ha	Oddziały – 1/255a (0,3ha), 268a (0,3ha)

3	Ochrona populacji bobra (<i>Castor fiber</i>) - monitoring populacji na wybranych stanowiskach w Parku	30 stanowisk	Caryńskie, Górny San, Moczarne, Tarnawa, Wołosate
4	Ochrona ptaków - nasadzenia drzewek w formie niewielkich kęp	140 sztuk	Tarnawa 1/251a, 1/251d, 1/261b
5	Ochrona ptaków - dokarmianie ptaków w okresie zimy (zakup karmy dla ptaków)	300 kg	Przy osadach - Wołosate, Tarnawa, Ustrzyki Górne
6	Ochrona płazów: 1) ograniczenie śmiertelności płazów na drogach poprzez montaż płotków wzdłuż dróg oraz nadzór, 2) ocena stanu populacji	0,3 km	Oddziały – 1/132, 1/185, 1/217
7	Ochrona płazów i bezkręgowców wodnych: 1) pogłębianie i oczyszczanie oczek wodnych z osadów, 2) usunięcie nadmiaru roślinności	18 sztuk	1. Wołosate, oddział - 1/181g. 2. Ustrzyki Górne, oddział 1/132k/f, 1/213c. 3. Brzegi Górne, oddział 2/86b. 4. Osada, oddział 2/171h. 5. Tarnawa, oddziały - 1/95a, 1/256a, 1/259a, 1/261b, 1/266b, 1/264c, 1/271, 1/262a
8	Ochrona płazów i bezkręgowców wodnych - zabezpieczenie oczek wodnych znajdujących się w strefie wypasu, poprzez grodzenie pastuchem elektrycznym	7 sztuk	Brzegi Górne, oddział - 2/86b, Wołosate, oddział - 1/181g
9	Ograniczanie nielegalnego połowu ryb - nadzór w okresie niskiego stanu wód w miesiącach - VII, VIII, IX, X	112 km	System rzeczny na terenie Parku, rzeki i potoki - Rzeczyca, Górna Solinka, Nasiczniański, Wołosaty, Wołosatka, Halicz, San
10	Ochrona ryb: 1) nadzór nad tarliskami w miesiącach - X, XI, XII, 2) ocena stanu populacji	112 km	
11	Zabezpieczenie stanowisk cennych gatunków bezkręgowców - nadzór nad stanowiskami opisowymi (miejscami typowymi - <i>loci typici</i>)	17 stanowisk, według potrzeb	Obszar Parku,
12	1. Koszenia zapobiegające zarastaniu stanowisk rzadkich bezkręgowców (<i>Hymenoptera, Coleoptera, Lepidoptera</i>). 2. Ocena występowania rzadkich gatunków motyli dziennych <i>Rhopalocera</i> - monitoring skuteczności zabiegu koszenia	0,4 ha, według potrzeb	
13	Monitoring ważek <i>Odonata</i> w pobliżu oczek wodnych w celu aktualizacji listy gatunków występujących w Parku w tym ocena występowania gatunków rzadkich i chronionych oraz gatunków ujętych w załączniku II do dyrektywy Rady z 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	10 stanowisk	Obszar Parku
14	Monitoring rzadkich i chronionych gatunków chrząszczy <i>Coleoptera</i> oraz gatunków ujętych w załączniku nr 2 do dyrektywy Rady z 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r., w szczególności gatunków: 1) nadobniczy alpejskiej (<i>Rosalia alpina</i>),	10 stanowisk	Obszar Parku

	2) zgniotka cynobrowego (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), 3) ponurka Sznajdera (<i>Boros Schneideri</i>), 4) zagłębka bruzdkowanego (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 5) wynurta (<i>Ceruchus chrysomelinus</i>), 6) biegacza urozmaiconego (<i>Carabus variolosus</i>), 7) biegacza Zawadzkiego (<i>Carabus zawadzki</i>)		
15	Usunięcie ogrodzeń z siatki stanowiących pozostałość po dawnych zabiegach ochronnych	1,3 km	Oddziały – 1/248a, 1/248f, 1/251h, 1/251a, 1/280a, 1/263a, 1/264c, 1/267a, 1/261b, 1/276a;
16	Usuwanie zbędnych krzewów i drzew zarastających historyczne zespoły osadnicze (cmentarze, cerkwiska, miejsca po zagrodach)	4,04 ha	Oddziały – 1/36a, 1/36c, 1/61 d, 1/74c, 1/75a, 1/87c, 1/181f, 1/250d, 1/258b, 1/263a, 1/265a, 1/266a, 1/267a, 1/268a, 1/268d, 1/268f, 1/268g, 2/67f, 1/281c, 2/286c
17	Budowa małych elementów infrastruktury na terenach historycznej zabudowy	2 sztuki	Cembrowiny przy 2 studniach wraz z żurawiem przy ruinach dworu w Siankach
18	Budowa panoramy na Przełęczy Wyżniańskiej pokazującej tereny historycznej zabudowy	2 sztuki	Przełęcz Wyżniańska
19	Budowa tablic informujących o potrzebie ochrony krajobrazu przyrodniczo-kulturowego	2 sztuki	Przy cerkwisku w Caryńskim, przy ruinach dworu w Siankach
20	Uzupełnienie oznakowania odcinka ścieżki spacerowej Tarnawa Niżna-Dźwiniacz	1,05 km	Oddziały – 1/267a, 1/267b
21	Poprawa oznakowania szlaków rowerowych i konnych w obszarze Parku	155 km	Ciąg szlaków rowerowych i konnych
22	Zabezpieczenie środkami do konserwacji drewna wiat (deszczochronów) przy szlakach pieszych i wiat typu brogowego na parkingach, konstrukcji drewnianych pod tablice informacyjne	61 sztuk	Przy pieszych szlakach turystycznych i parkingach
23	Zabezpieczenie ławostołów środkami do konserwacji drewna	20 sztuk	Przy pieszych szlakach turystycznych i parkingach
24	1. Konserwacja urządzeń turystycznych: 1) znaki, 2) słupki, 3) tablice, 4) drogowskazy. 2. Oznakowanie ścieżek przyrodniczych - systematyczne usuwanie braków	140 km	Pieszne szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze
25	Utrzymanie drożności ścieżek przyrodniczych i spacerowych poprzez ich koszenie oraz usuwanie odrastających drzew i krzewów	4 sztuki	1. Ścieżka przyrodnicza w dolinie górnego Sanu. 2. Ścieżka przyrodnicza w Brzegach Górnych. 3. Ścieżka przyrodnicza Ustrzyki Górne-Wołosate. 4. Ścieżka spacerowa

			Tarnawa- Dźwiniacz
26	Udrożnienie szlaków konnych, poprzez: 1) utrzymywanie ich przejezdności, 2) stałą kontrolę oznakowań, 3) usuwanie wiatrołomów, zakrzaceń, 4) koszenie tras	81 km	Szlaki konne w granicach Parku
27	Wykonanie zabezpieczeń wokół dawnych studni	12 sztuk	Obwód Ochronny Górny San
28	Utrzymanie otoczenia (koszenie, odkrzaczanie, porządkowanie) obiektów turystycznych (parkingi, wiaty) oraz terenów zielonych w osiedlach na terenie Parku	30 ha	Obwody ochronne – Wołosate, Ustrzyki Górne, Brzegi Górne, Tarnawa, Caryńskie, Osada
29	Remont pomostu drewnianego i ogrodzenia w ogródku eksperymentalnym przy Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej w Suchych Rzekach	76 m	Oddział 2/126c
30	Budowa drewnianej konstrukcji pod trzysekcyjną tablicę informacyjną	1 sztuka	Obwód Ochronny Tarnica
31	Zakup i montaż drewnianych ławek wyznaczających obszary wypoczynku wzdłuż szlaków turystycznych	54 sztuki	Obwód Ochronny Tarnica, Wołosate
32	Budowa ławostolów w obrębie szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych	4 sztuki	Przy cerkwisku w Caryńskim, przy ruinach dworu w Siankach oraz kaplicy Stroińskich
33	Utrzymanie bezleśnego pasa na granicy państwa	22,00 ha	Obwody ochronne Górny San, Tarnawa
34	Utrzymywanie i systematyczne odnawianie oznakowania granic Parku	202 km	Według potrzeb, na całej granicy Parku
35	Budowa suchych toalet typu alpejskiego	1 sztuka	Oddział 2/85b
36	Przebudowa i rozbudowa budynku gospodarczego w Wołosatem, ze zmianą sposobu użytkowania na sanitarno-socjalny i punkt informacyjno-edukacyjny	1 sztuka	Oddział 1/182m

¹⁾ Obszary Bieszczadzkiego Parku Narodowego objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową podzielone są na obwody ochronne, oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami i zaznaczone są na mapie kategorii ochronnych Bieszczadzkiego Parku Narodowego (nr inw. BdPN-M.Kat. Ochr.-Pl.ochr.-2007), przechowywanej w siedzibie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Górnych.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH I TURYSTYCZNYCH ORAZ
MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsca udostępniane	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Obszary ochrony ścisłej i czynnej Bieszczadzkiego Parku Narodowego	100 osób

II. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Miejsce odpoczynku - rejon „źródełka pod Tarnicą”, oddziały - 1/124, 1/150	25 osób
2	Parking w Brzegach Górnych dla 2 autobusów i 45 samochodów osobowych, oddział 2/67h	250 osób
3	Parking na Przełęczy Wyżniańskiej dla 2 autobusów i 45 samochodów osobowych, oddział 2/70k	250 osób
4	Parking w dolinie Rzeczycy dla 20 samochodów osobowych, oddział 1/18c	100 osób
5	Parking w dolinie Terebowca dla 40 samochodów osobowych, oddział 1/129l	200 osób
6	Parking w Ustrzykach Górnych - dla 6 autobusów oraz 60 samochodów osobowych, oddział 1/217b	500 osób
7	Parking (w Bereżkach) dla 20 samochodów osobowych, oddział 2/1r	100 osób
8	Parking w Wołosatem dla 5 autobusów i 60 samochodów osobowych, oddział 1/182m	500 osób
9	Parking w Bukowcu dla 30 samochodów osobowych, oddział 1/280c	150 osób
10	Parking na Campingu „Górna Wetlinka” dla 3 autobusów i 30 samochodów osobowych, oddział 2/172	250 osób
11	Parking dla zwiedzających kompleks torfowisk w Tarnawie Niżnej, oddział o numerze 1/253bc	100 osób
12	Rekreacyjny wyciąg narciarski w Ustrzykach Górnych, oddział o numerze 1/132 k, l	100 osób
13	Miejsce odpoczynku przy parkingu na Przełęczy Wyżniańskiej, oddział 2/70	30 osób
14	Miejsca odpoczynku w Brzegach Górnych, oddziały - 2/66i, 2/66r	50 osób

¹⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne, lądowe i wodne podzielone są na obręby ochronne oznaczone liczbami, oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami i zaznaczone są na mapie przeglądowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego (nr inw. BdPN-M.Przepl.-Pl.ochr.-2005), przechowywanej w siedzibie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Górnych.

